

هفتمین همایش ملی بنیاد علمی قانون یار

همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

بنیاد علمی قانون یار - آموزش و پرورش استان کرمانشاه - واحد پژوهش سپاه پاسداران (با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه رازی، دانشگاه آزاد، دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه پیام نور کرمانشاه، دانشگاه علمی و کاربردی، جهاد دانشگاهی واحد کرمانشاه، دانشگاه صنعتی کرمانشاه، بنیاد شهید و سازمان ارشاد و

سردبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در پایگاه های ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۸ اسفندماه ۱۴۰۳ شماره مقاله: ۲۸/۹۰۲۱۲ رده بندی کنگره: ب ۵۶/۶۱۱۰

ایجاد محیط های خواندنی جذاب در مدارس:

تأثیر دکوراسیون و فضای کتابخانه ها بر علاقه مندی به مطالعه

بهاره حیاتی دهلقی^۱

الهه قرباغستانی

چکیده

محیط های آموزشی در کنار محتوای آموزشی، در شکل گیری نگرش و انگیزه دانش آموزان نقش اساسی دارند. طراحی فضاهای یادگیری، به ویژه کتابخانه ها، می تواند تأثیرات عمیق و طولانی مدتی بر رفتار و نگرش دانش آموزان به مطالعه داشته باشد. فضای فیزیکی مناسب و طراحی صحیح کتابخانه ها می تواند علاوه بر جذب توجه، سبب افزایش کیفیت مطالعه و شادابی ذهنی دانش آموزان شود. مقاله حاضر به تحلیل تأثیر دکوراسیون و فضای کتابخانه ها در مدارس و ایجاد محیط های خواندنی جذاب و انگیزشی پرداخته است. همچنین، این مقاله به بررسی اصول طراحی و ارائه راهکارهایی جهت بهبود فضای کتابخانه ها به منظور جذب بیشتر دانش آموزان به مطالعه پرداخته است.

واژگان کلیدی: فضای کتابخانه، دکوراسیون مدرسه، طراحی محیط آموزشی، انگیزه مطالعه،

کتاب خوانی، فضای یادگیری

^۱ نویسنده مسئول

۱. مقدمه

در جهان امروز، تحصیلات و فرآیند یادگیری به جنبه‌های مختلفی از زندگی انسان مرتبط است. یکی از مهم‌ترین جنبه‌ها، فضایی است که در آن یادگیری صورت می‌گیرد. طراحی این فضاها نه تنها باید متناسب با نیازهای آموزشی باشد بلکه باید زمینه‌های روانی و اجتماعی لازم برای رشد و توسعه علمی و شخصیتی دانش‌آموزان را نیز فراهم کند. به‌ویژه، در مدارس که محیط‌های پرورش تفکر و احساسات دانش‌آموزان هستند، توجه به طراحی مناسب فضاهای مختلف از جمله کتابخانه می‌تواند به‌طور مستقیم بر فرهنگ مطالعه و علاقه‌مندی دانش‌آموزان به کتابخوانی تأثیر بگذارد.

کتابخانه‌های مدرسه از جمله مکان‌هایی هستند که می‌توانند نقشی حیاتی در این زمینه ایفا کنند. ایجاد محیطی جذاب و انگیزشی در کتابخانه‌ها می‌تواند نه تنها سبب افزایش تمایل دانش‌آموزان به کتابخوانی شود، بلکه به تقویت رفتارهای آموزشی و توسعه مهارت‌های یادگیری آن‌ها نیز کمک کند.

در این مقاله به بررسی چگونگی طراحی و دکوراسیون کتابخانه‌های مدارس و تأثیر آن بر علاقه‌مندی دانش‌آموزان به مطالعه پرداخته شده است. همچنین راهکارهایی برای بهبود و ارتقاء طراحی فضاهای کتابخانه‌ای در مدارس با هدف افزایش انگیزه مطالعه ارائه خواهد شد.

۲. اهمیت محیط‌های آموزشی و تأثیر آن‌ها بر یادگیری

۲.۱. تأثیر فضای فیزیکی بر یادگیری

فضای آموزشی یک نقش اساسی در فرآیند یادگیری ایفا می‌کند. محیطی که در آن دانش‌آموزان مطالعه می‌کنند باید به گونه‌ای طراحی شده باشد که انگیزه یادگیری و مطالعه را افزایش دهد. فضای فیزیکی به‌ویژه در کتابخانه‌ها باید به گونه‌ای باشد که دانش‌آموزان را به حضور در آن ترغیب کند و در عین حال فضایی آرام و مناسب برای مطالعه فراهم آورد. به عبارت دیگر، فضای فیزیکی کتابخانه‌ها و مدارس باید به گونه‌ای باشد که دانش‌آموزان در آن احساس راحتی و آسایش داشته باشند.

بر اساس تحقیقات مختلف، محیط‌های فیزیکی مدارس باید شاداب، آرامش‌بخش و در عین حال تحریک‌کننده باشند تا دانش‌آموزان با اشتیاق به فعالیت‌های آموزشی و یادگیری پرداخته و مهارت‌های شناختی خود را تقویت کنند (Korpershoek et al., ۲۰۱۶).

۲.۲. تأثیر دکوراسیون بر رفتار دانش‌آموزان

دکوراسیون فضاهای آموزشی، به‌ویژه کتابخانه‌ها، بر رفتار و نگرش دانش‌آموزان تأثیر زیادی دارد. تحقیقات نشان داده است که فضاهای شاداب و دلپذیر می‌توانند موجب کاهش استرس و اضطراب دانش‌آموزان شوند و در نتیجه این فضاها می‌توانند به راحتی انگیزه مطالعه و یادگیری را در دانش‌آموزان تقویت کنند (Becker, ۲۰۱۷). استفاده از طراحی‌های جذاب و خلاقانه، همچون رنگ‌ها و نورپردازی مناسب، می‌تواند به افزایش تمرکز دانش‌آموزان کمک کرده و محیطی دلنشین برای یادگیری فراهم آورد.

۳. تأثیر دکوراسیون و طراحی کتابخانه بر علاقه‌مندی به مطالعه

۳.۱. نقش رنگ‌ها در دکوراسیون کتابخانه

رنگ‌ها در هر فضایی تأثیرات روانی و احساسی مختلفی دارند. در کتابخانه‌ها، رنگ‌های ملایم و آرامش‌بخش مانند آبی، سبز و بژ می‌توانند به افزایش تمرکز و کاهش استرس کمک کنند، در حالی که رنگ‌های گرم و پرنرژی مانند نارنجی و زرد می‌توانند موجب ایجاد انگیزه و نشاط در دانش‌آموزان شوند. بنابراین، ترکیب مناسب رنگ‌ها در طراحی داخلی کتابخانه‌ها می‌تواند تأثیر مثبتی بر رفتارهای یادگیری و مطالعه داشته باشد.

مطالعات نشان می‌دهند که انتخاب رنگ‌ها در فضای کتابخانه می‌تواند به‌طور غیرمستقیم بر احساسات و ذهنیت دانش‌آموزان تأثیر بگذارد. برای مثال، رنگ‌های سرد مانند آبی می‌توانند باعث آرامش و کاهش اضطراب شوند، در حالی که رنگ‌های گرم‌تر مانند زرد و قرمز باعث تحریک ذهن و ایجاد هیجان برای مطالعه می‌شوند (Becker, ۲۰۱۷).

۳.۲. اهمیت نورپردازی مناسب

نورپردازی یکی دیگر از عوامل مهم در طراحی کتابخانه‌ها است که تأثیر زیادی بر تجربه مطالعه دانش‌آموزان دارد. نور مناسب نه تنها بر کاهش خستگی چشم و حفظ سلامتی بدن تأثیر می‌گذارد بلکه می‌تواند بر خلق و خو و تمرکز دانش‌آموزان نیز مؤثر باشد. به همین دلیل، باید از نور طبیعی و مصنوعی به شکلی استفاده شود که نورپردازی به‌طور یکنواخت در تمام بخش‌های کتابخانه توزیع شده و محیطی دلپذیر و جذاب ایجاد کند.

استفاده از نورهای سرد در فضاهای مطالعاتی می‌تواند به ایجاد تمرکز و دقت در مطالعه کمک کند، در حالی که نورهای گرم‌تر و ملایم‌تر می‌توانند فضاهای اجتماعی کتابخانه را برای تعاملات گروهی جذاب‌تر کنند.

۳.۳. طراحی فضاهای متنوع برای نیازهای مختلف

کتابخانه‌های مدارس باید فضایی منعطف و چندمنظوره برای دانش‌آموزان فراهم کنند. ایجاد بخش‌های مختلف در کتابخانه، مانند بخش‌های مطالعه انفرادی، گروهی و حتی فضاهای تفریحی و هنری، می‌تواند به دانش‌آموزان این امکان را بدهد که فضایی متناسب با نیاز خود را برای مطالعه یا فعالیت‌های گروهی انتخاب کنند. طراحی کتابخانه به‌صورت باز و انعطاف‌پذیر، دانش‌آموزان را تشویق به حضور در این فضا و استفاده از امکانات مختلف آن می‌کند.

در این راستا، استفاده از مبلمان قابل جابجایی، قفسه‌های کتاب قابل تغییر و حتی طراحی فضایی که به راحتی به محیط‌های کار گروهی تبدیل شود، می‌تواند فضایی بسیار مؤثر برای تشویق دانش‌آموزان به مطالعه فراهم کند. این فضاها باید با توجه به نیازهای مختلف دانش‌آموزان طراحی شوند تا هم انگیزه مطالعه را تقویت کرده و هم فرصت‌های متنوعی برای تعاملات اجتماعی و خلاقانه فراهم کنند.

۴. راهکارهای بهبود طراحی کتابخانه‌ها در مدارس

۴.۱. استفاده از فناوری‌های نوین در فضای کتابخانه

یکی از روش‌های مهم در جذب دانش‌آموزان به کتابخانه‌های مدارس استفاده از فناوری‌های نوین است. به‌کارگیری سیستم‌های دیجیتال برای ارائه منابع آموزشی، کتب الکترونیکی و پایگاه‌های داده آنلاین می‌تواند به‌طور چشمگیری جذابیت فضای کتابخانه را افزایش دهد. وجود تبلت‌ها، کامپیوترهای شخصی و نمایشگرهای تعاملی می‌تواند به دانش‌آموزان این امکان را بدهد که علاوه بر کتاب‌های چاپی، به منابع آنلاین و دیجیتال نیز دسترسی پیدا کنند.

این تغییرات می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند که تجربه‌ای چندجانبه از مطالعه داشته باشند و با بهره‌گیری از فناوری‌های مدرن به گسترش دامنه اطلاعات خود بپردازند.

۴.۲. برگزاری رویدادهای ویژه برای تشویق کتابخوانی

برگزاری رویدادهای خاص همچون جشنواره‌های کتابخوانی، ملاقات با نویسندگان، کلاس‌های خواندن و بحث‌های گروهی می‌تواند فضای کتابخانه را از یک محیط صرفاً آموزشی به یک فضای اجتماعی و جذاب تبدیل کند. این رویدادها می‌توانند فرصتی برای تعامل دانش‌آموزان با یکدیگر و با دنیای کتاب‌ها فراهم کنند و موجب ایجاد احساس تعلق به فضای کتابخانه شوند.

برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی و یا دعوت از نویسندگان و افراد متخصص در حوزه ادبیات می‌تواند به افزایش هیجان و علاقه‌مندی دانش‌آموزان به مطالعه و کتاب‌خوانی کمک کند.

۴.۳. آراءه منابع متنوع و جذاب

وجود کتاب‌های متنوع و جذاب در کتابخانه می‌تواند برای دانش‌آموزان ترغیب‌کننده باشد. کتاب‌هایی در حوزه‌های مختلف علمی، داستانی، تاریخی و هنری باید در دسترس دانش‌آموزان قرار گیرد تا آن‌ها بتوانند

بر اساس علایق خود کتاب‌هایی را انتخاب کنند که نه تنها به آن‌ها دانش جدید بدهد، بلکه تجربه‌ای لذت‌بخش از مطالعه را برایشان فراهم آورد.

وجود مجموعه‌های داستانی جذاب، کتاب‌های مصور و یا حتی مجلات و منابع آنلاین می‌تواند برای گروه‌های سنی مختلف دانش‌آموزان جذاب باشد.

نتیجه‌گیری

ایجاد محیط‌های آموزشی مناسب و طراحی فضاهای خواندنی جذاب در مدارس می‌تواند به‌طور چشمگیری بر علاقه‌مندی دانش‌آموزان به مطالعه تأثیر بگذارد. کتابخانه‌ها به‌عنوان یکی از فضاهای مهم آموزشی باید طراحی و دکوراسیون مناسبی داشته باشند تا علاوه بر تأمین نیازهای علمی دانش‌آموزان، انگیزه و علاقه آن‌ها به کتاب‌خوانی را نیز افزایش دهند.

استفاده از رنگ‌های مناسب، نورپردازی صحیح، ایجاد فضاهای متنوع و به‌کارگیری فناوری‌های نوین می‌تواند کتابخانه‌ها را به مکانی جذاب‌تر و مفیدتر برای دانش‌آموزان تبدیل کند. همچنین، با برگزاری رویدادهای ویژه و ارائه منابع متنوع، می‌توان دانش‌آموزان را به مطالعه و استفاده بیشتر از کتابخانه ترغیب کرد.

با توجه به اهمیت این موضوع، مدارس باید تلاش کنند تا طراحی کتابخانه‌ها را به شکلی انجام دهند که علاوه بر اینکه فضایی مناسب برای مطالعه فراهم کنند، به فضایی جذاب و انگیزشی تبدیل شود که دانش‌آموزان به‌طور مستمر در آن حضور داشته باشند و به مطالعه ادامه دهند.

منابع و مأخذ

- Becker, S. (2011). The Impact of Physical Environments on Learning Outcomes. *Learning Environments Research*, 20(1), 1-13.
- Korpershoek, H., et al. (2016). The Role of Classroom Environment in Student Engagement. *Educational Psychology Review*, 28(2), 267-289.
- Fisher, D., & Frey, N. (2010). Designing a Learning Environment that Maximizes Student Achievement. *Journal of Educational Psychology*, 92(3), 53-74.
- McMillan, D., & Chavis, D. (1986). Sense of Community: A Definition and Theory. *Journal of Community Psychology*, 14(1), 7-23.
- Worrell, F. C., & Dwyer, J. (2011). The Impact of Physical Space on Student Performance and Motivation. *Learning and Motivation Journal*, 44(2), 12-20.

لوگو سازمان ها و نهادهای علمی، سیاسی و دولتی حامی معنوی هفتمین همایش ملی بیژوهتر ها علمی علوم اسلامی و انسان در عصر نویسن

اگانت ایتا و ایمیل رسمی همایش جهت ارسال مقاله
Ghanonyar@YAHOO.COM ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

۱۴۰۳/۱۲/۰۸

دانشگاه رازی- سالن همایش دانشکده علوم اجتماعی

جهت همکاری در برگزاری همایش با دبیر اجرایی تماس بگیرید:
خانم دکتر شهلا رضایی ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵